

Onzekerheid leidt tot afwachtende houding

Resultaten conjunctuurenquête 4^e kwartaal en gehele jaar 2019

Research, februari 2020

Onzekerheid leidt tot afwachtende houding

2019 was een goed jaar. Maar de grote onzekerheid voor het komende kwartaal en ook voor de langere termijn leiden tot voorzichtige ramingen en een afwachtende houding.

Het komt in elk TLN-conjunctuurjaarbericht naar voren: de druk op de marges. Zo ook in die van 2019. Daarin gaf 55 procent van de respondenten aan dat zijn kostprijs in het vierde kwartaal is gestegen. De tarieven zijn daarentegen volgens 84 procent van de respondenten gelijk gebleven. En stijgende kosten in combinatie met gelijkblijvende tarieven vormen hét recept voor druk op de marges. De gestegen brandstofkosten en de personeelskosten werden daarbij het vaakst genoemd als veroorzakers van de kostenstijgingen. Daarnaast werden ook de kosten van reparatie en onderhoud, verzekeringen, files en de gevolgen van PFAS-maatregelen als oorzaak genoemd.

Vacatures

Het tekort aan personeel komt ook in het afgelopen kwartaal weer naar voren: 33 procent van de respondenten geeft aan één of meerdere vacatures te hebben. Dat is weliswaar 4 procentpunt lager dan eind 2018, maar het tekort blijft zorgelijk en heeft er in gevallen toe geleid dat een deel van het wagenpark stilstaat. Van de bedrijven met vacatures geeft 61 procent (eind 2018: 63 procent) aan dat ze moeilijk (45 procent) of zelfs zeer moeilijk (15 procent) zijn te vervullen. 'Chauffeurs zijn moeilijk te vinden', 'goede chauffeurs zijn niet te vinden', 'kwaliteit ontbreekt', 'weinig animo voor het vak', 'geen gemotiveerde chauffeurs' en 'veeleisend' zijn enkele van de opmerkingen die geplaatst zijn. Waarbij er ook regionale verschillen bestaan: 'in het westen is het moeilijker dan in het zuidoosten'

Winstgevend

Het aantal uitgevoerde opdrachten (44 procent) en de bedrijvigheid (46 procent) zijn in het afgelopen kwartaal gelijk gebleven. Ondanks de druk op de marges wist 64 procent het afgelopen kwartaal met winst af te sluiten, terwijl 14 procent quitte speelde.

Van de respondenten geeft 11 procent aan in het vierde kwartaal verlies te hebben geleden. Bedrijven waren overwegend tevreden over hun concurrentiepositie, liquiditeit, bezetting, omzet en bedrijvigheid.

Het minst tevreden, of zelfs het vaakst ontevreden of zeer ontevreden, waren de bedrijven over de hoogte van hun tarieven en de winst die ze behaalden uit alle bedrijfsactiviteiten. Een iets hoger percentage (68 procent) sluit 2019 af met winst, 12 procent speelt quitte en slechts 7 procent zegt het jaar met verlies af te sluiten. Vanuit maatschappelijk oogpunt wordt het maken van winst vaak wat wantrouwend bekeken, maar winst is noodzakelijk. Bijvoorbeeld om reserves te creëren waaruit geput kan worden voor investeringen of die een financiële buffer vormen wanneer zich plotseling een tegenslag voordoet of de economie wat minder snel groeit. En op dat laatste wijzen de economische ramingen van het Centraal Planbureau en De Nederlandsche Bank.

Bedrijvigheid en omzet hoger

Over 2019 gaf 42 procent aan dat de bedrijvigheid en 47 procent dat de omzet is gestegen. Daarentegen geeft slechts 24 procent aan dat het aantal personeelsleden is gestegen. Verreweg het grootste deel, 45 procent, geeft aan dat het aantal personeelsleden gelijk is gebleven. Dat is een spanningsveld. Het kan duiden op een productiviteitsverhoging bij het bestaande personeel. Maar het kan ook het niet opvullen, of niet kunnen opvullen, van vacatures betekenen waardoor het bestaande personeel meer werk moet verrichten of dat er meer werk wordt uitbesteed.

Toch maar een zeventje

Het overgrote deel, 48 procent, beoordeelt 2019 als een goed jaar. Maar als een rapportcijfer moet worden uitgedeeld, komt er gemiddeld een 6,8 uit – eigenlijk een ruime voldoende. Maar bij dit cijfer geldt, net als bij alle andere cijfers en waarderingen, dat het een gemiddelde betreft en dat de spreiding rond het gemiddelde groot kan zijn. De antwoorden zullen verschillen naar soort bedrijf, specifieke activiteit (deelmarkt) en bedrijfsomvang.

Positieve houding

TLN-leden zien de komende 5 jaar grote veranderingen optreden: komt er een recessie? Oudere chauffeurs moeten vervangen worden en het personeelsbestand vergrijsst. Ook politieke ontwikkelingen kunnen ingrijpend en vooral onzeker zijn. Landelijk (kilometerbeprijzing), Europees (Mobility Package, Brexit), maar ook ontwikkelingen op wereldschaal (handelsrelatie tussen VS en China) kunnen de bedrijfsvoering beïnvloeden.

Dergelijke veranderingen kunnen rechtstreeks invloed uitoefenen op transporteurs, logistiek dienstverleners en/of expediteurs. Maar er kan ook sprake zijn van indirecte beïnvloeding, via opdrachtgevers, zoals duidelijk te zien is bij de verladers in de bouw. Wat gaan die opdrachtgevers doen, wat betreft ladingaanbod, diensten en uiteraard prijzen? Als de markt minder wordt en de vraag naar transport iets afneemt, wat gebeurt er dan met de tarieven?

En daarbij: de sociale wet- en regelgeving neemt alsmaar toe en wordt complexer. Het wagenpark moet voortdurend worden verduurzaamd en de rol van transportplatformen is nog onduidelijk.

Alles tezamen hebben we het over een complexe en vooral onzekere toekomst, waar toch nog 56 procent van de respondenten positief tegenover staat. Slechts 1 procent is zeer negatief. Maar er zijn ook bedrijven die niet zo ver willen of hoeven te kijken: 'deze vraag is voor mij niet relevant: ik ga binnen 5 jaar stoppen' is één van de opmerkingen. Maar die opmerking kan ook illustratief zijn voor een groep ondernemers dat tegen de pensioenleeftijd aan zit.

2020

Voor het eerste kwartaal van 2020 wordt door 58 procent van de bedrijven qua vertrouwen vooral een afwachtende, neutrale houding ingenomen. Bij de vergelijking met het voorgaande kwartaal speelt uiteraard ook het seizoenspatroon: 'het eerste kwartaal is altijd rustig' en 'januari en de winterperiode zijn altijd rustig'. In totaal verwacht 34 procent dat de omzet in het eerste kwartaal van dit jaar gelijk zal blijven, terwijl het aantal bedrijven dat een stijgende omzet verwacht in evenwicht is met het aantal bedrijven dat een dalende omzet verwacht (beide 25 procent). Voor heel 2020 wordt een gelijke bedrijvigheid en omzet verwacht. Datzelfde geldt voor de omvang van de aangeboden diensten, het materieel en het personeelsbestand. De enige uitzondering lijken ICT-toepassingen te zijn. Hier wordt verhoudingsgewijs meer dan bij de andere drie gebieden wel uitgebreid. Ten aanzien van 2020 verwacht 58 procent dat het 'geen goed, maar ook geen slecht jaar' wordt.

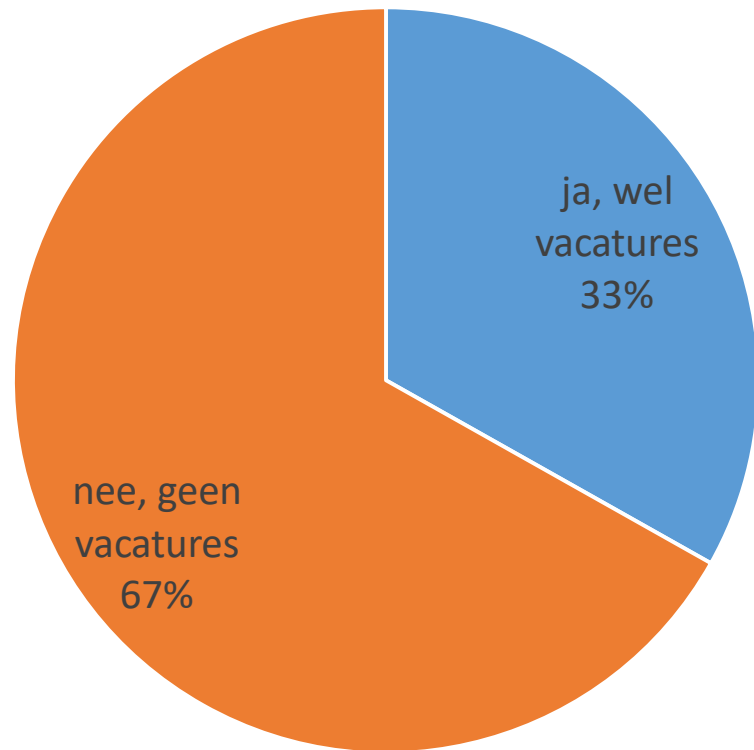
Prijzen

Van de prijzen in het eerste kwartaal van 2020 verwacht 47 procent dat die hoger zullen uitvallen dan die in het eerste kwartaal van 2019. Dat is een normaal verschijnsel, omdat nieuwe tarieven meestal aan het begin van het nieuwe jaar worden onderhandeld. Dat die van begin 2020 dan hoger uitvallen dan die van begin 2019 is daarmee verklaarbaar.

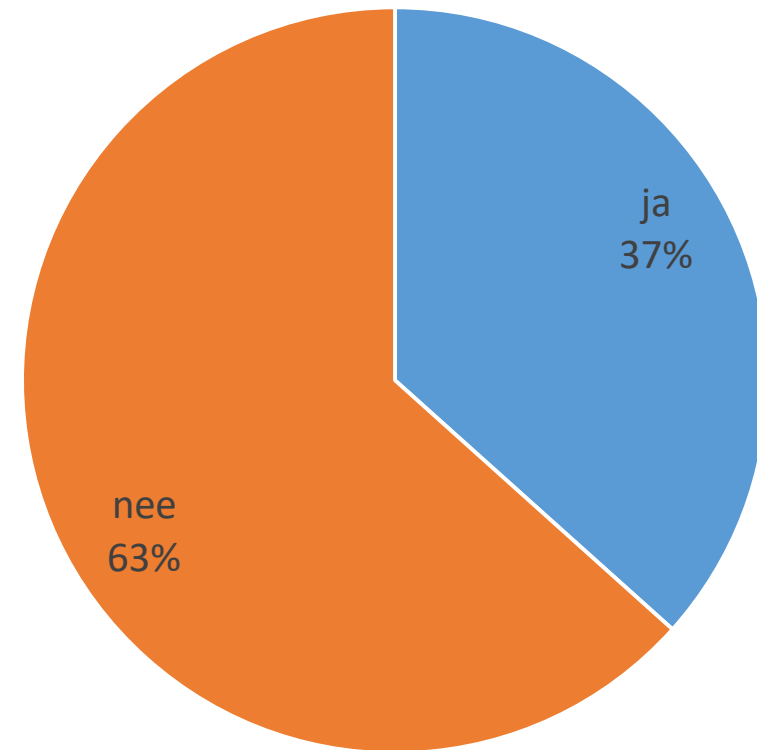
Verontrustend is wel dat 41 procent verwacht dat de prijzen van het lopende kwartaal gelijk zullen zijn aan die van het eerste kwartaal van 2019. Want we hebben gezien dat de kosten in 2019 gedurende het jaar zijn gestegen. Dat zou dan betekenen dat op dit moment tegen dezelfde tarieven wordt gewerkt als begin 2019, terwijl de kosten in 2019 wel zijn gestegen. Respondenten merken dienaangaande op: 'prijzen zijn afhankelijk van de uitkomst van de cao-onderhandelingen', 'stijging van de brandstofprijis', 'tariefstijging is nodig, maar door internationale concurrentie moeilijk door te voeren' en 'klanten bevriezen de tarieven'.

33% respondententen heeft eind 2019 vacatures, 4%punt lager dan eind 2018

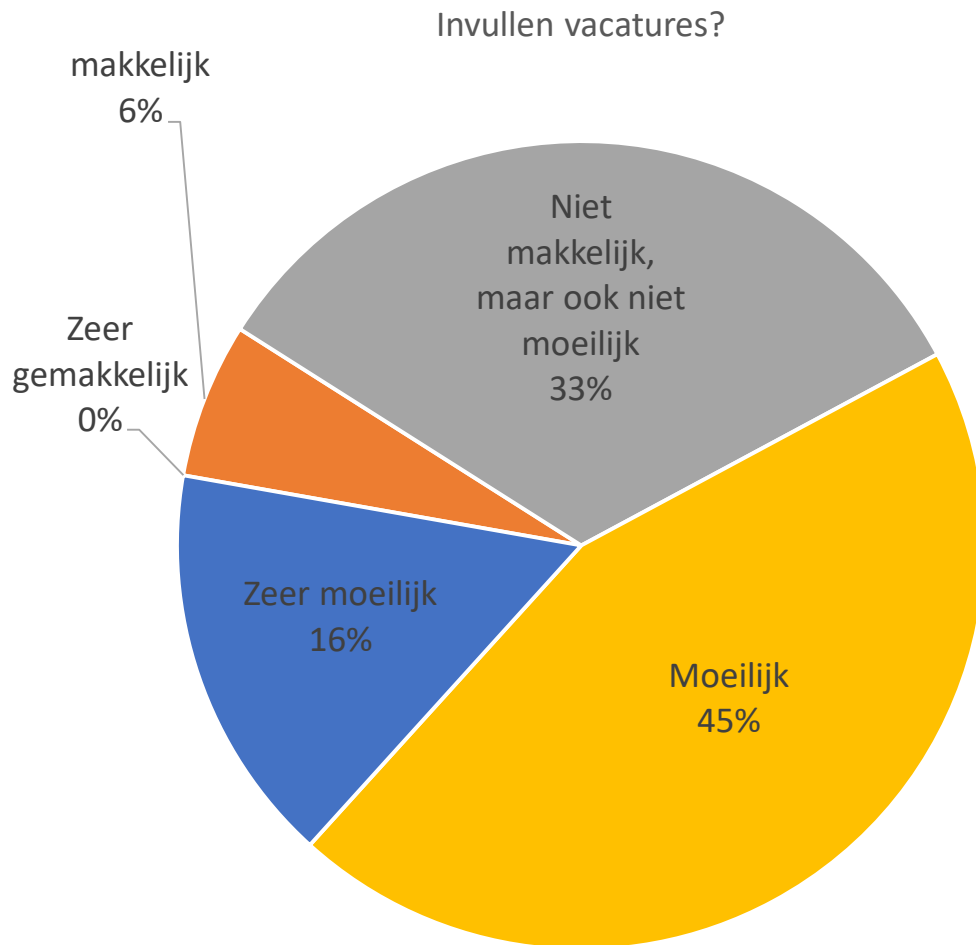
Heeft uw bedrijf momenteel (eind 2019)
vacatures?

Heeft uw bedrijf momenteel (eind 2018)
vacatures?

61%* vacatures moeilijk of zeer moeilijk te vervullen

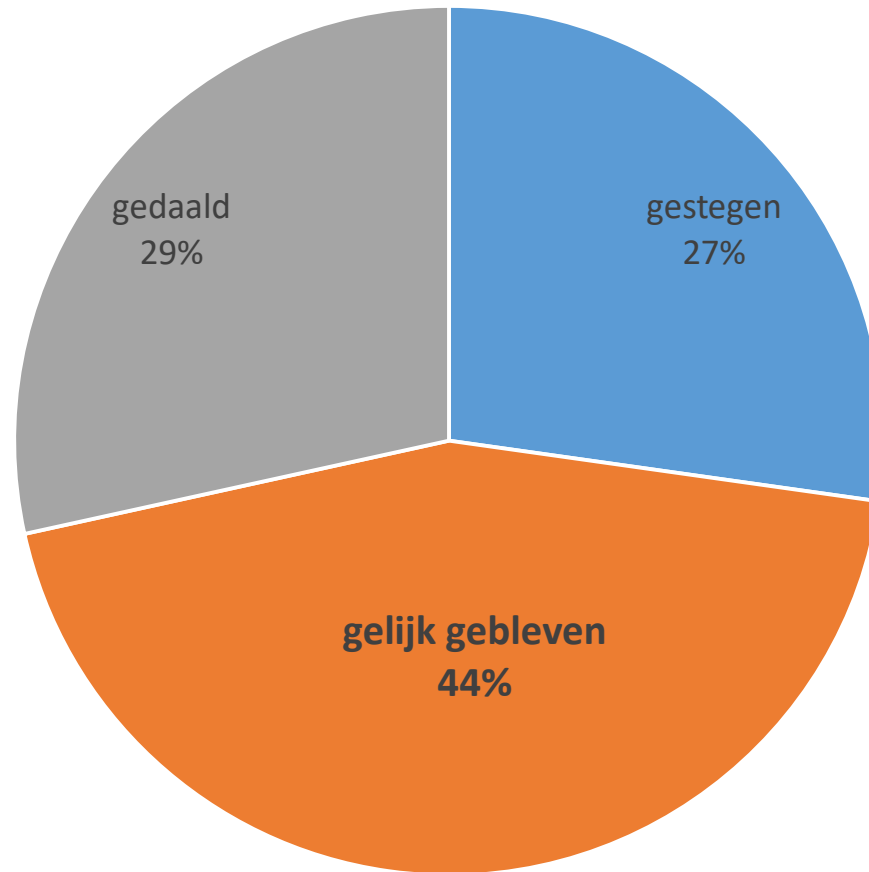

- Chauffeurs zijn moeilijk te vinden
- Goede chauffeurs zijn niet te vinden, kwaliteit ontbreekt
- Weinig animo voor het vak
- Geen gemotiveerde chauffeurs
- Weinig jonge chauffeurs willen nog hele weken van huis ivm hobbies, familie enz
- Nederlandse chauffeur heeft veel eisen
- In westen moeilijker dan in zuidoosten
- Deel wagenpark staat stil

*Eind 2018: 63%

Uitgevoerde opdrachten 4^e kwartaal 2019 vooral gelijk gebleven

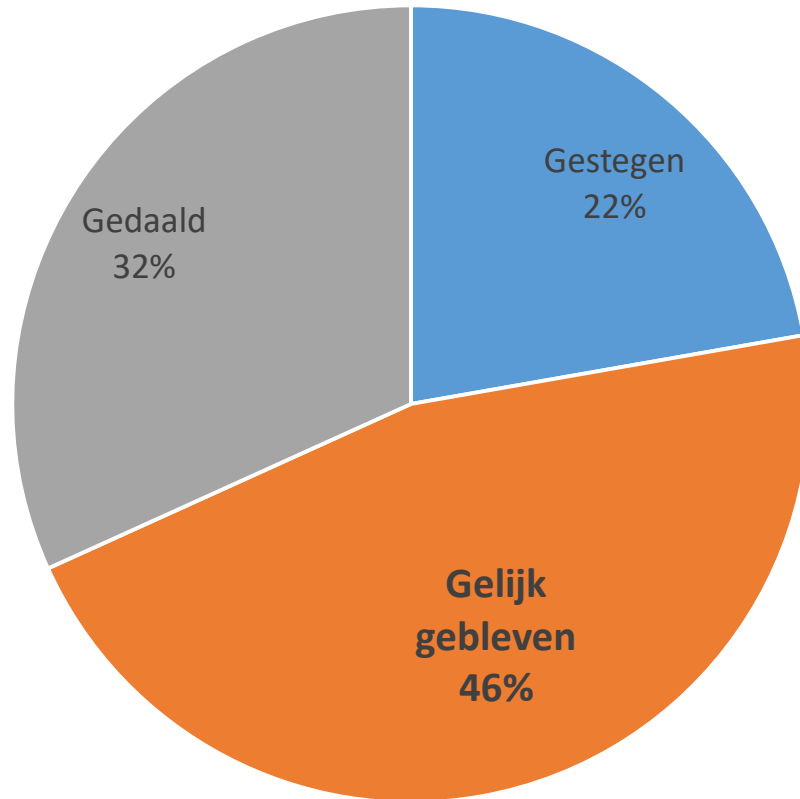

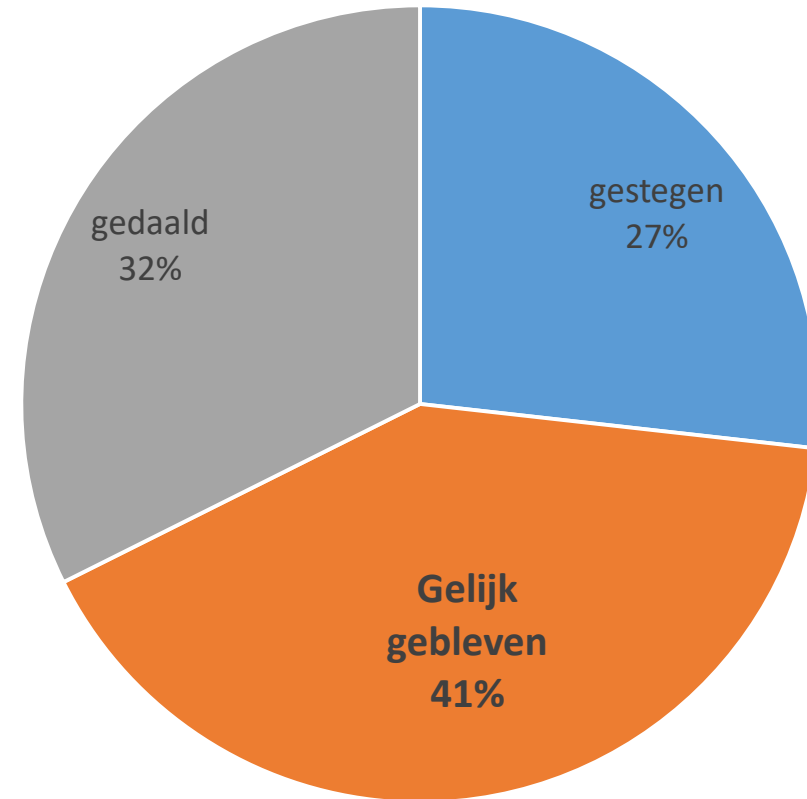

Bedrijvigheid 4^e kwartaal 2019 vooral gelijk gebleven..

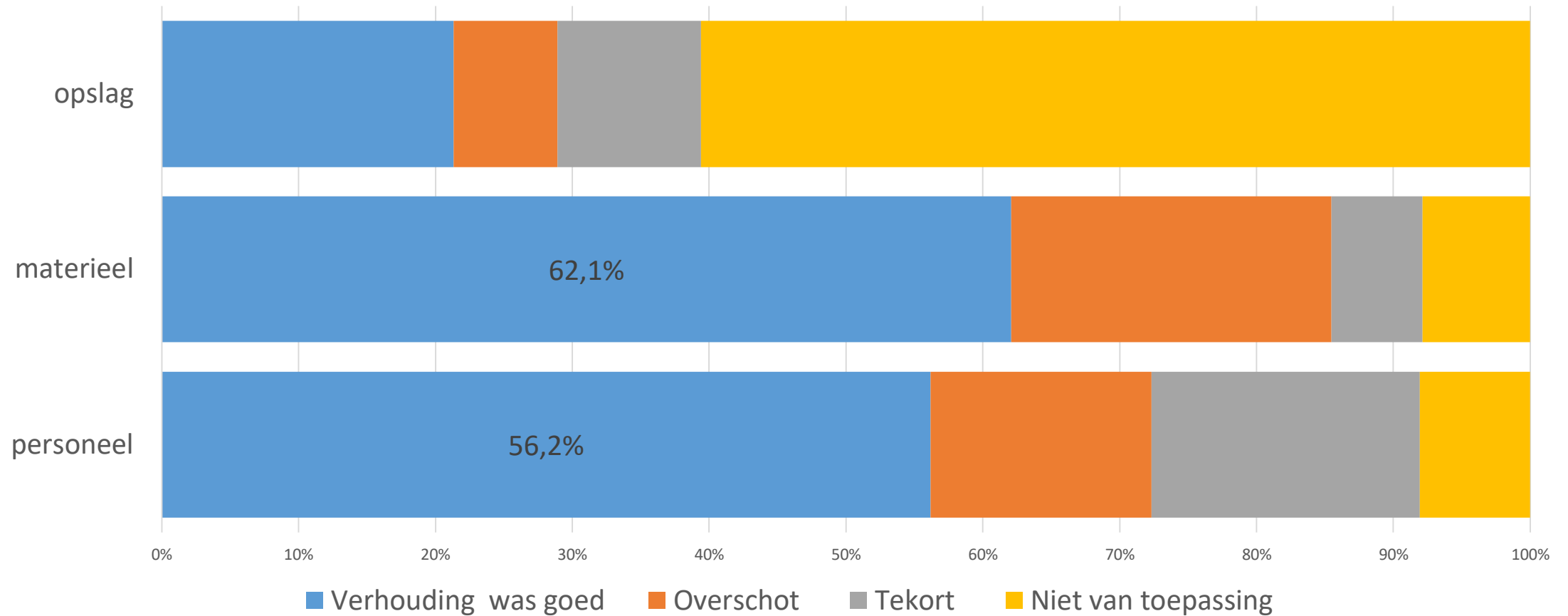
.....tov 3^e kwartaal 2019

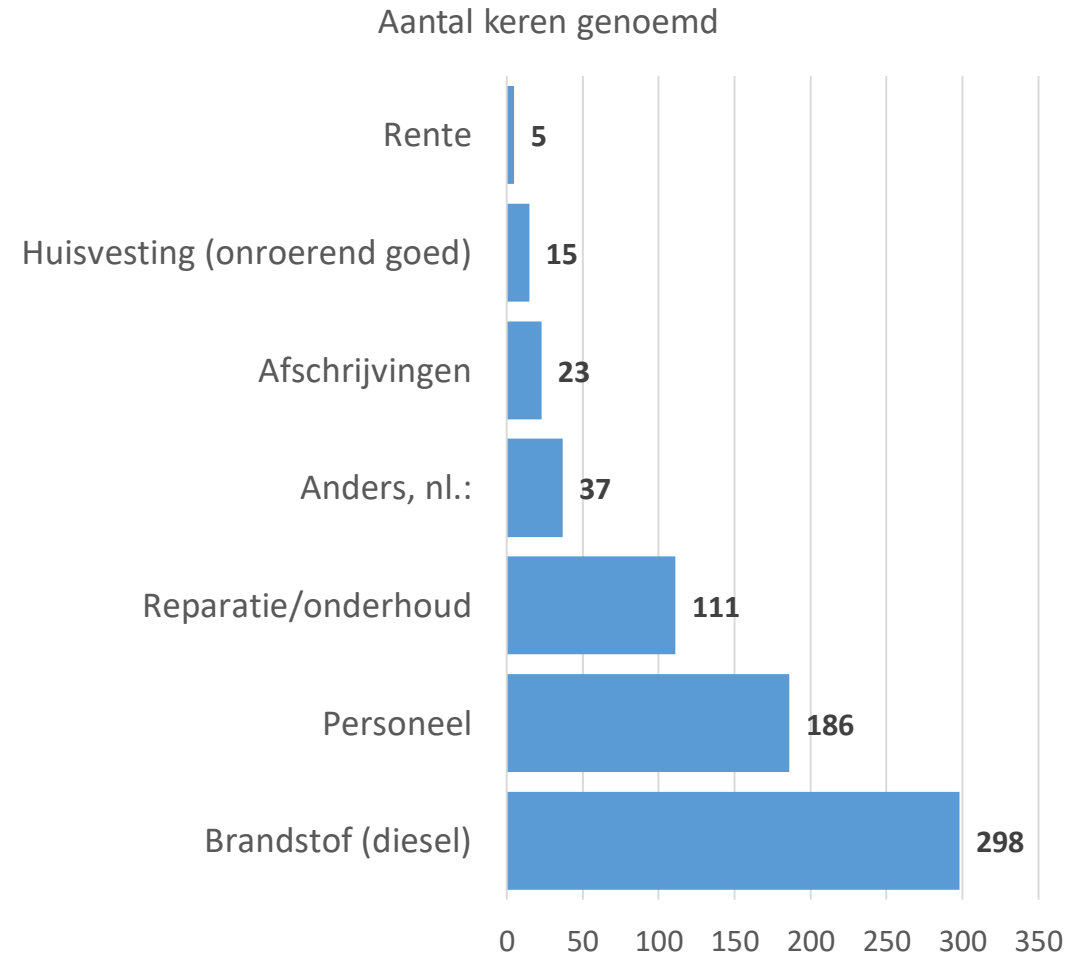
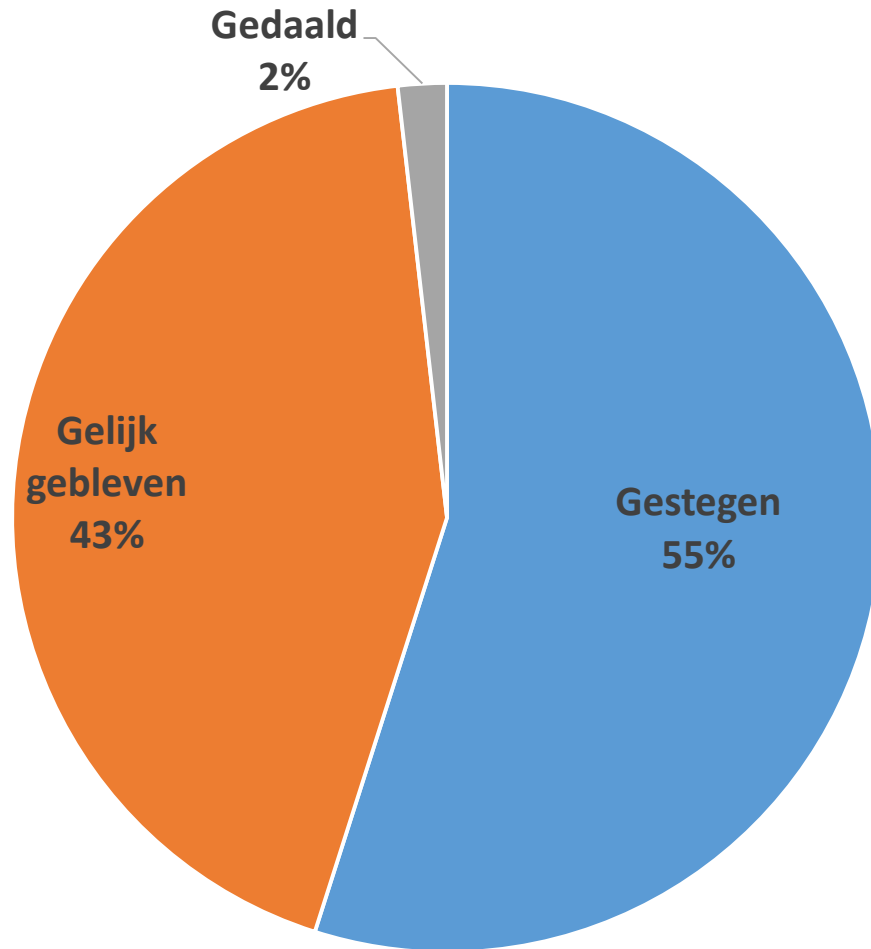
..en tov 4^e kwartaal 2018

Verhouding personeel en materieel tov geleverde prestatie was overwegend goed

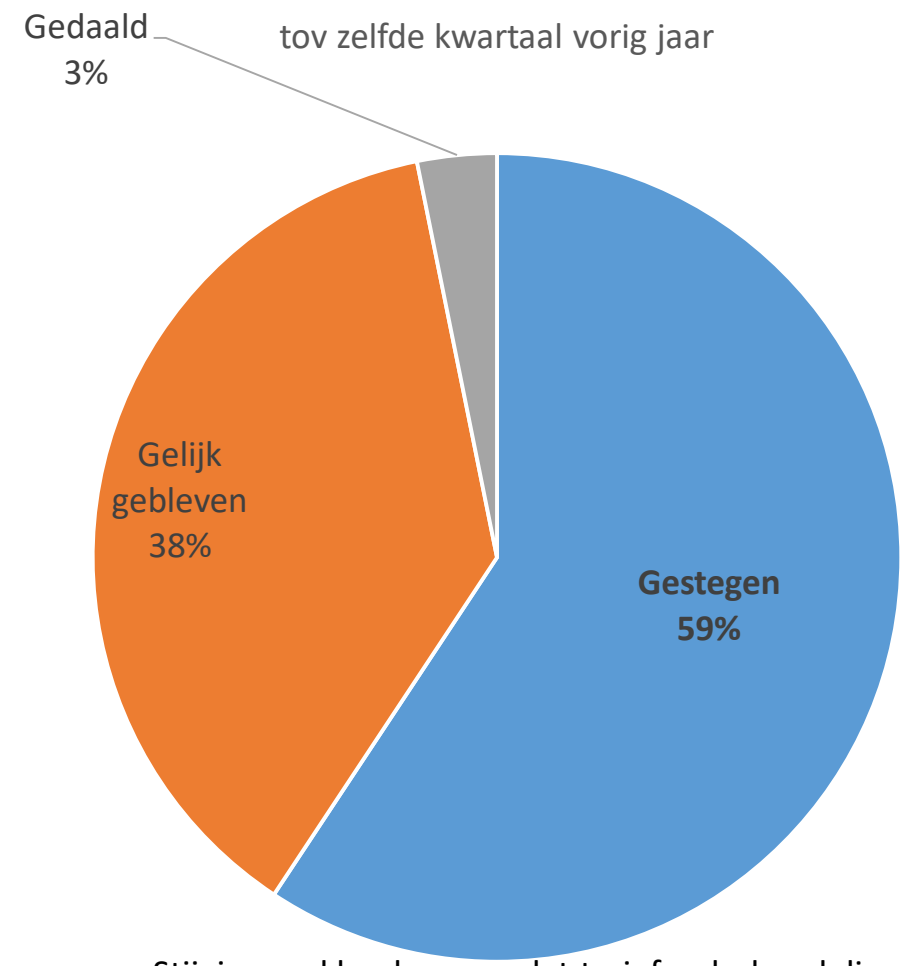
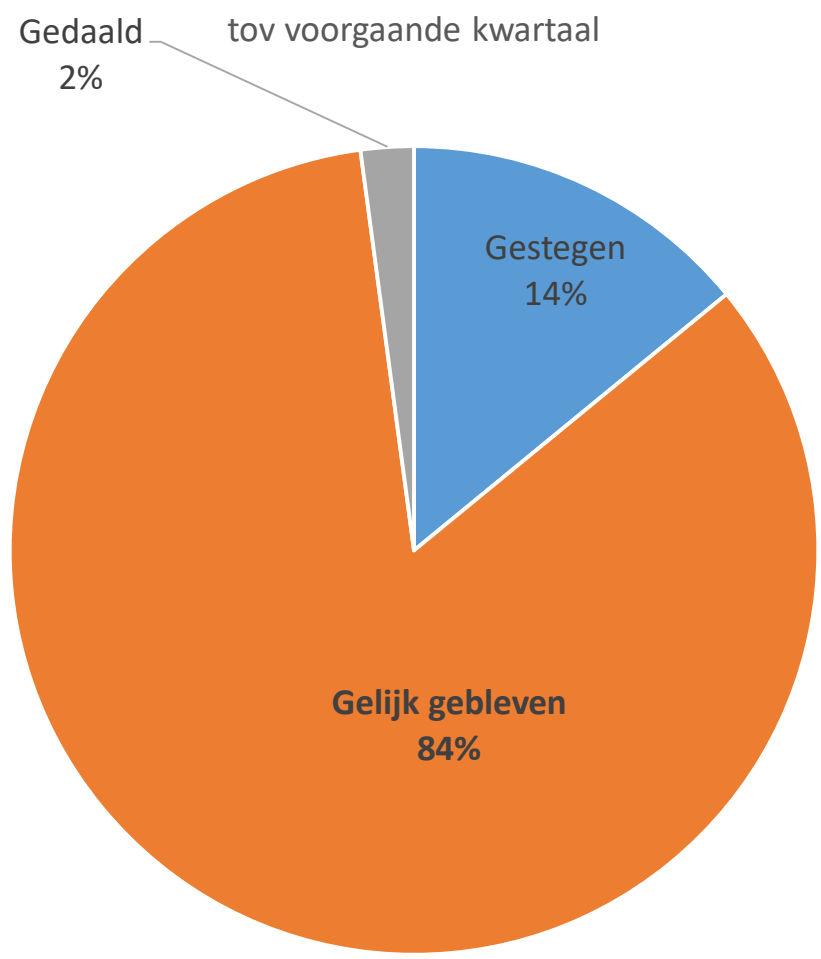
Kostprijs vooral gestegen, door brandstofkosten

Ook verzekeringen, files en PFAS genoemd

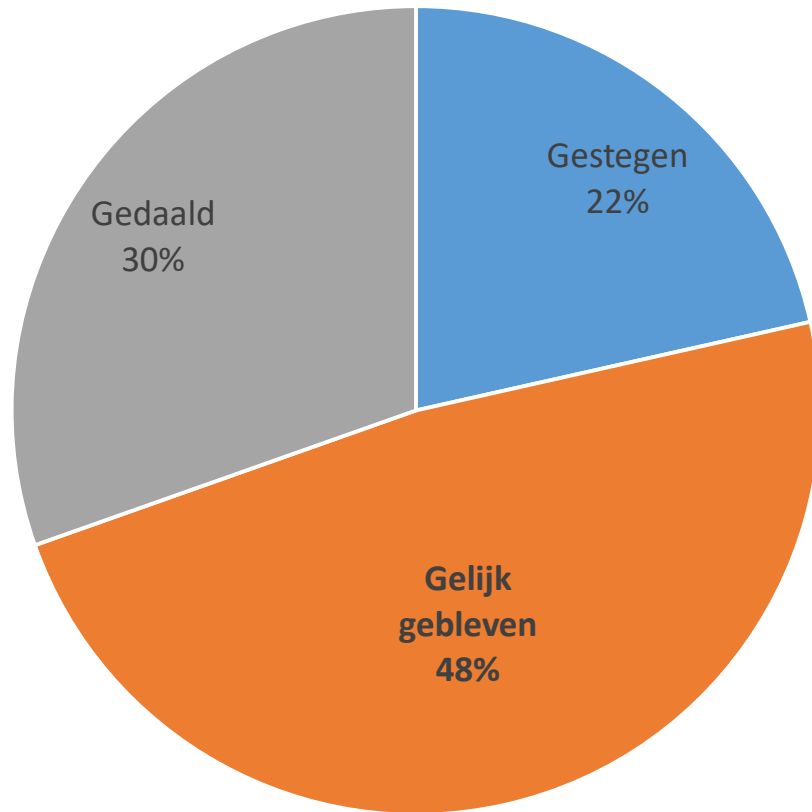
Prijzen 2019Q4 vooral gelijk gebleven tov 2019Q3 en gestegen tov 2018Q4

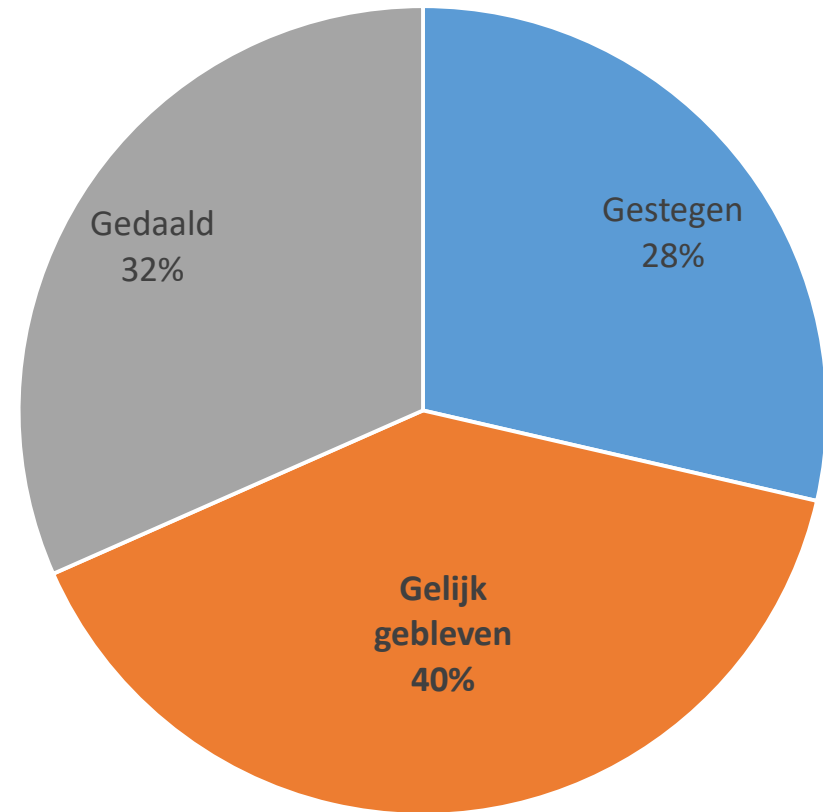
Stijging verklaarbaar omdat tariefonderhandelingen meestal leiden tot aanpassingen per 1 januari

Winst 4^e kwartaal vooral gelijk gebleven tov 2019Q3 maar ook tov 2018Q4

tov voorgaande kwartaal

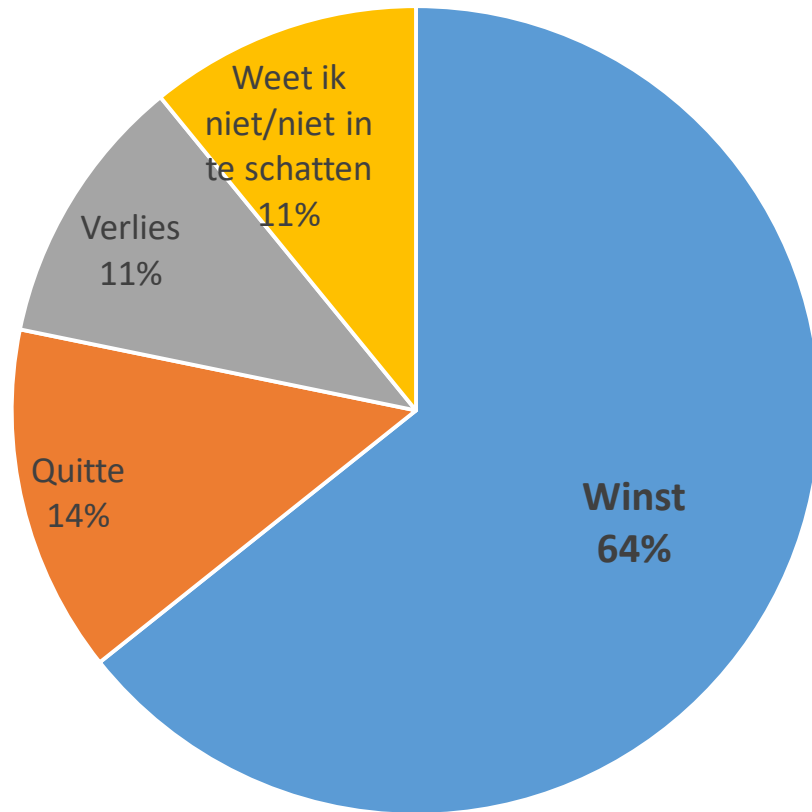

tov zelfde kwartaal vorig jaar

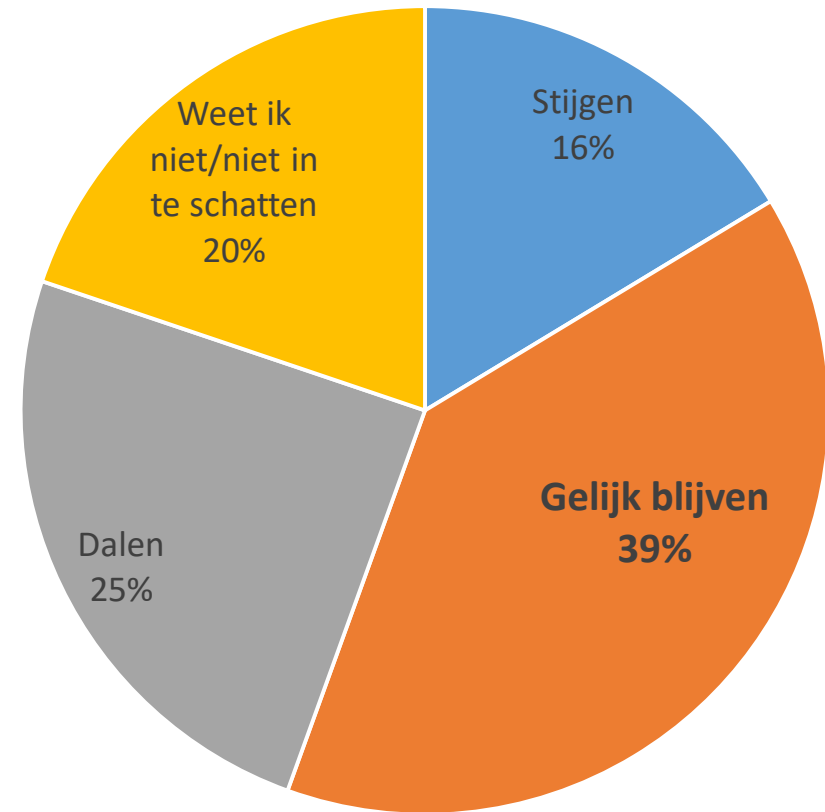

64 % sluit 4^e kwartaal met winst af; winst in 2020Q1 zal vooral gelijk blijven

4e kwartaal 2019

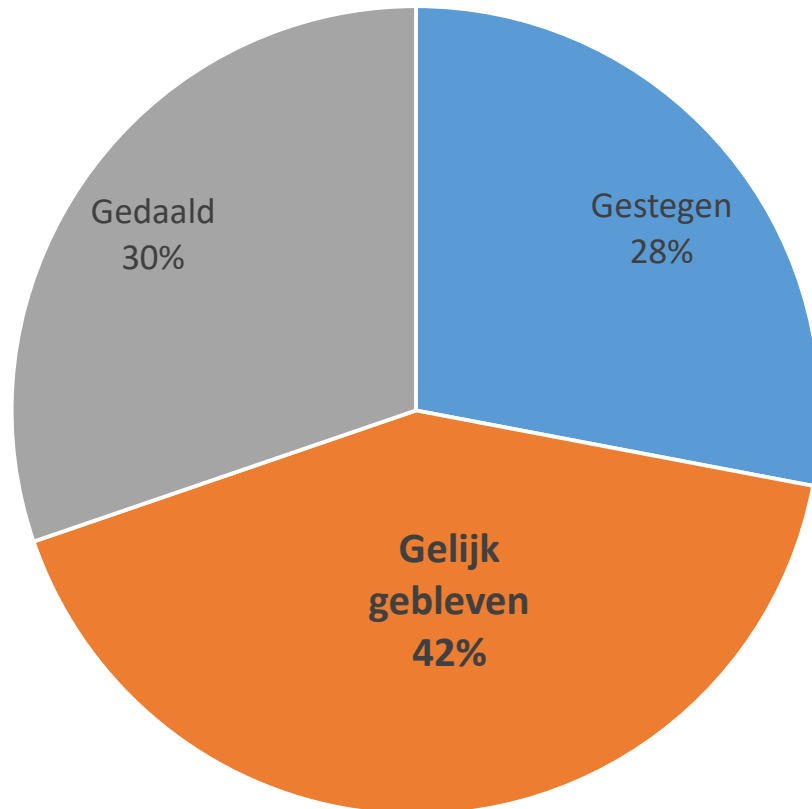

1e kwartaal 2020

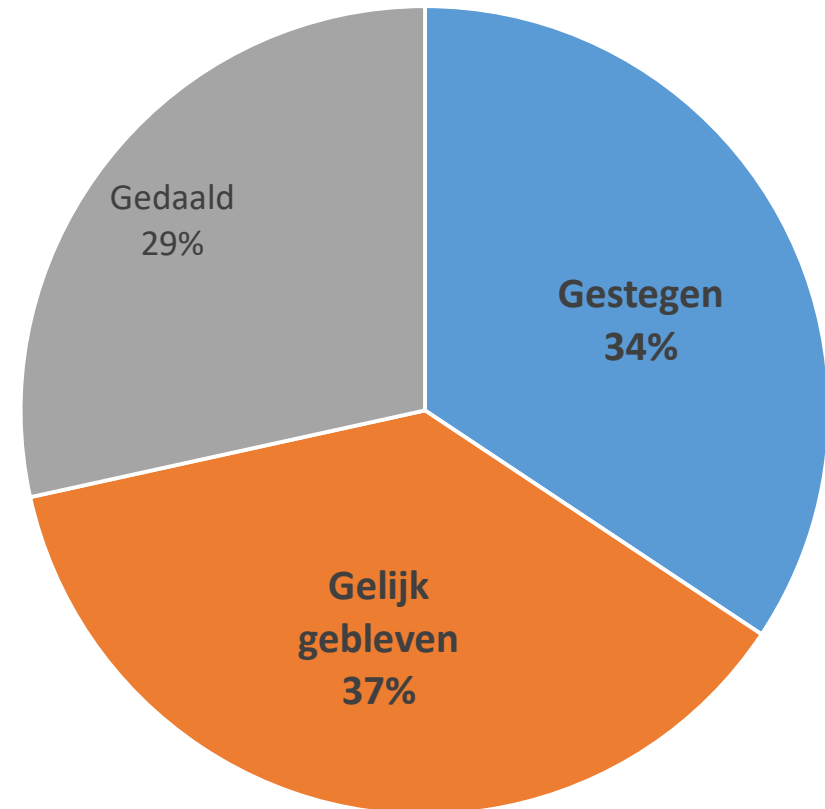

Omzet 4^e kwartaal vooral gelijk gebleven tov 2019Q3 en gelijk gebleven of gestegen tov 2018Q4

omzet 4e kwartaal tov voorgaande kwartaal

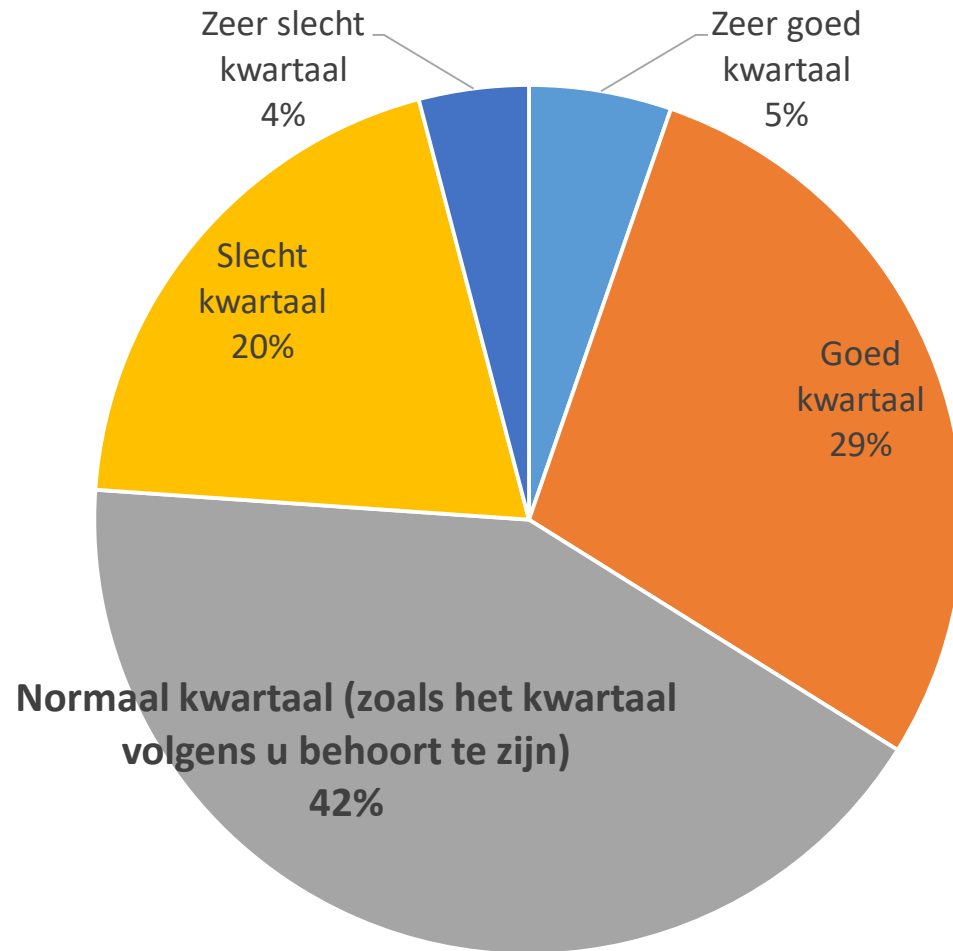

omzet 2019Q4 tov 2018Q4

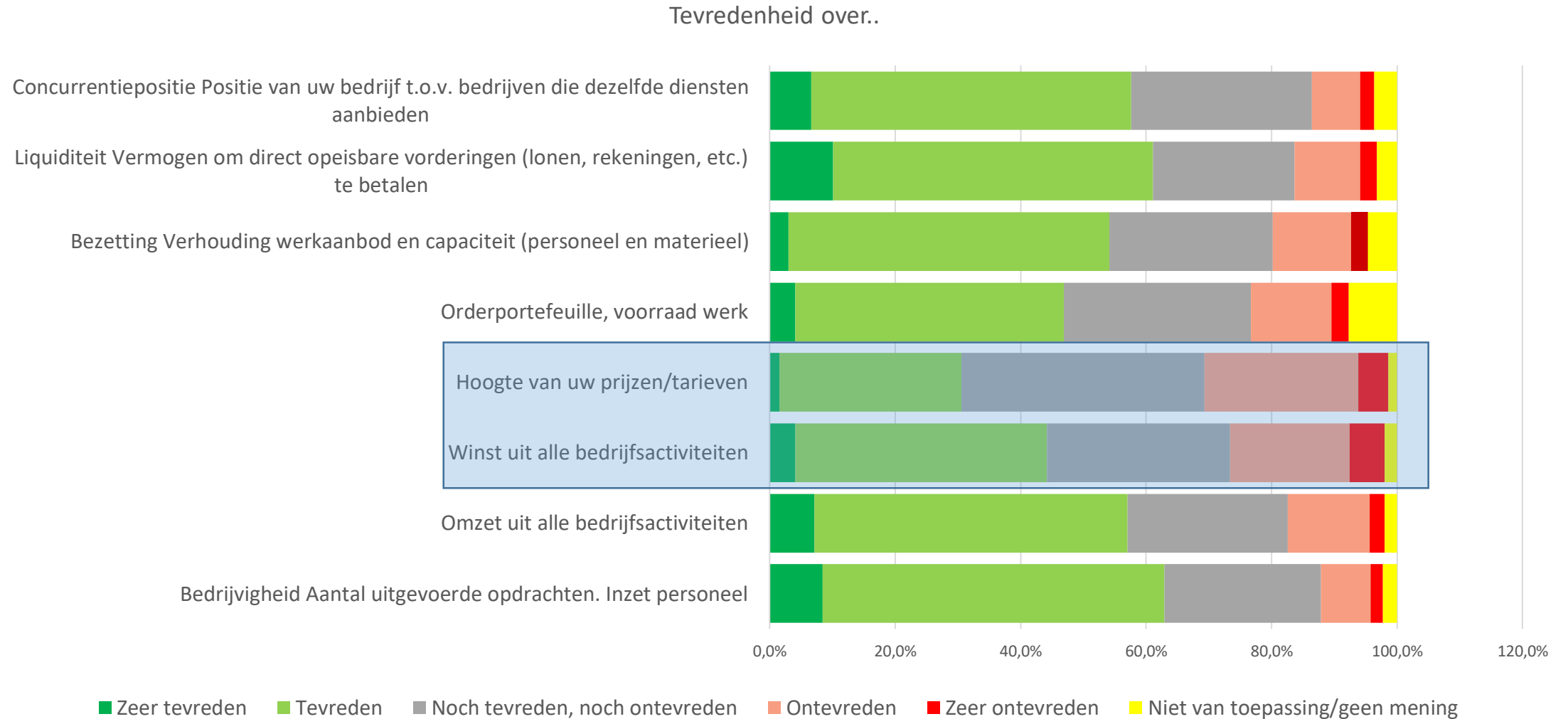
2019Q4 is een “normaal kwartaal”

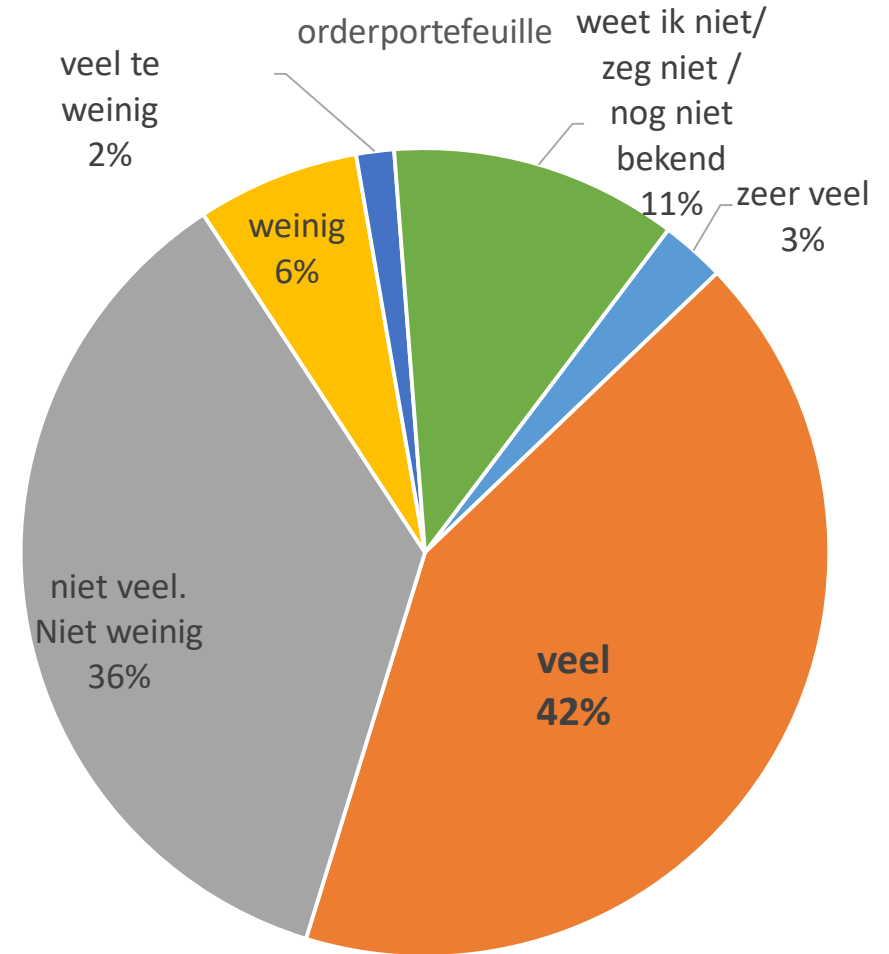
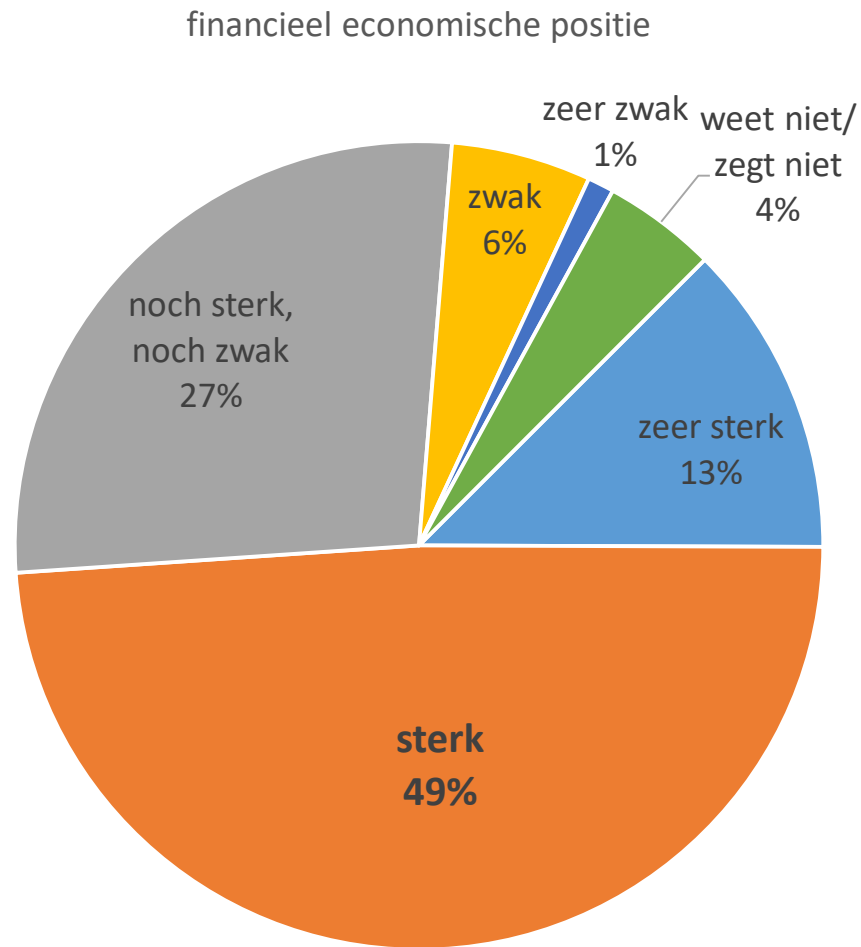

Minst tevreden en meest ontevreden over hoogte tarieven en winst

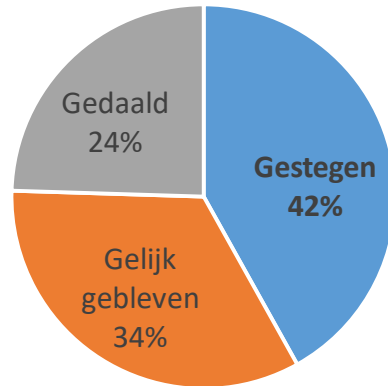

Oordeel over financieel economische positie en orderportefeuille positief

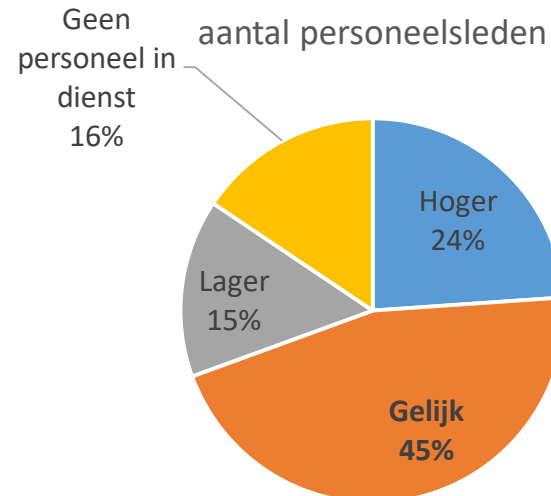
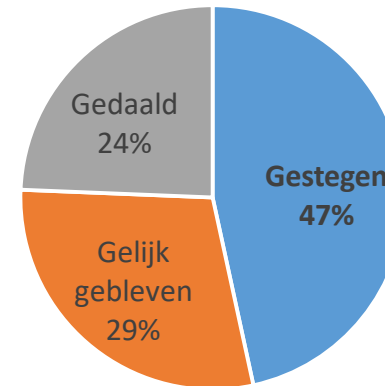

Aantal personeelsleden vooral gelijk gebleven bij gestegen bedrijvigheid en omzet

bedrijvigheid 2019

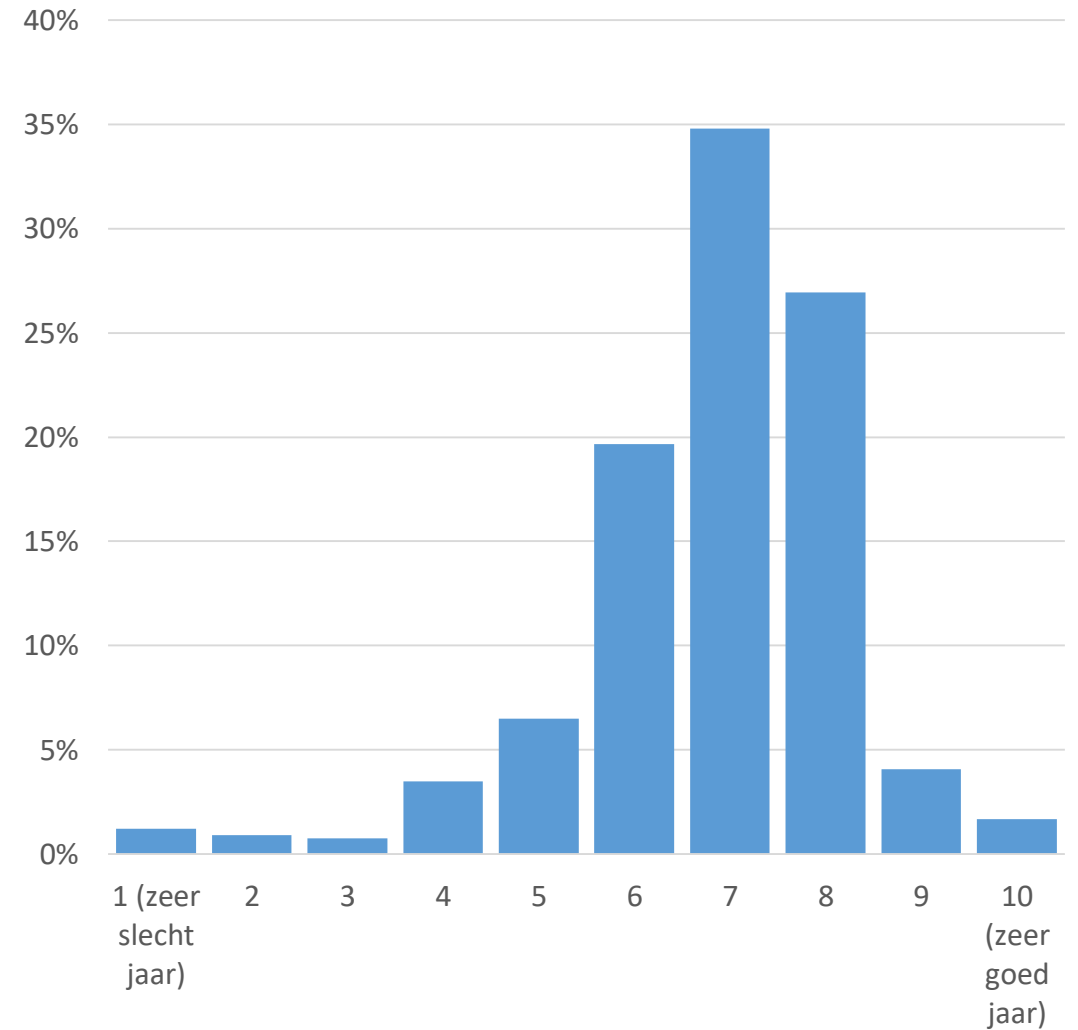
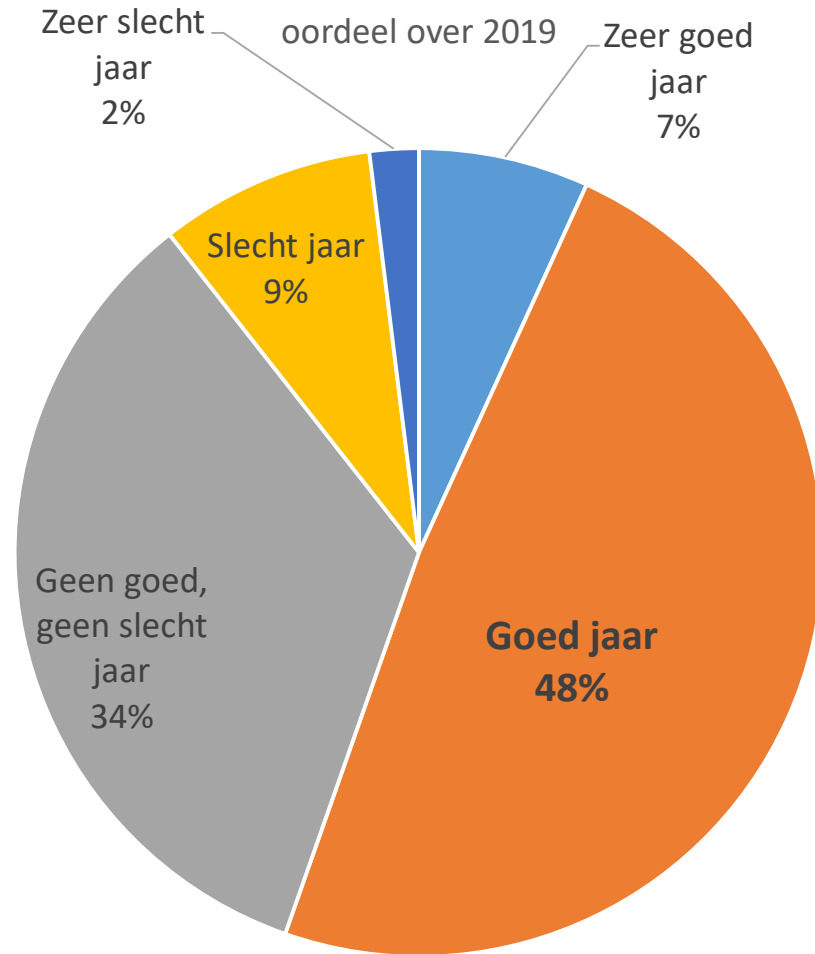

omzet 2019

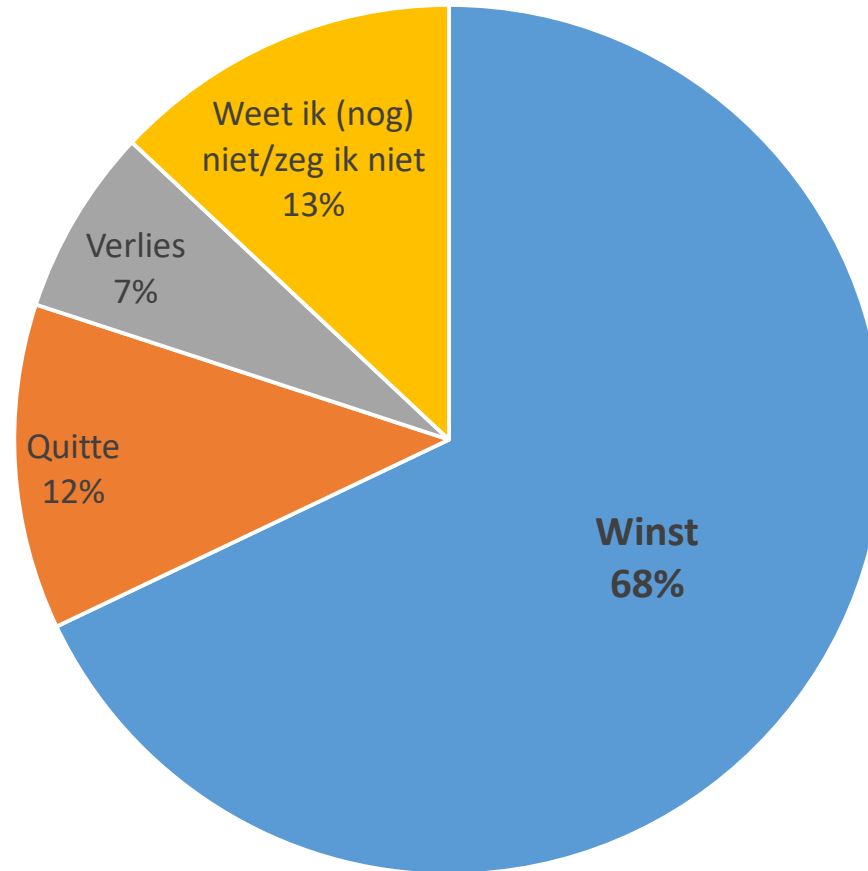
Productiviteitsverhoging?
Voorzichtigheid bij
uitbreiden personeel?
Moeite om vacatures in te
vullen?
Meer uitbesteding?

2019 was weliswaar een “goed jaar”, maar krijgt 6,8 als rapportcijfer

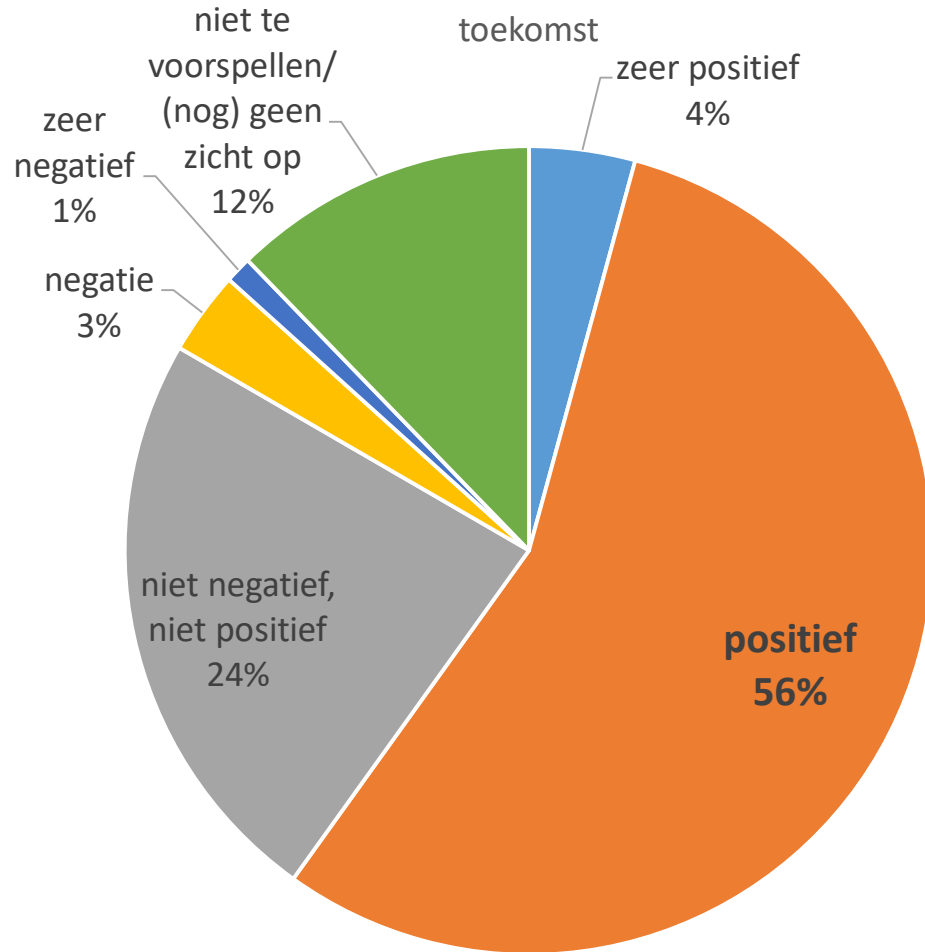

68% verwacht 2019 winstgevend af te sluiten; slechts 7% boekt verlies

---

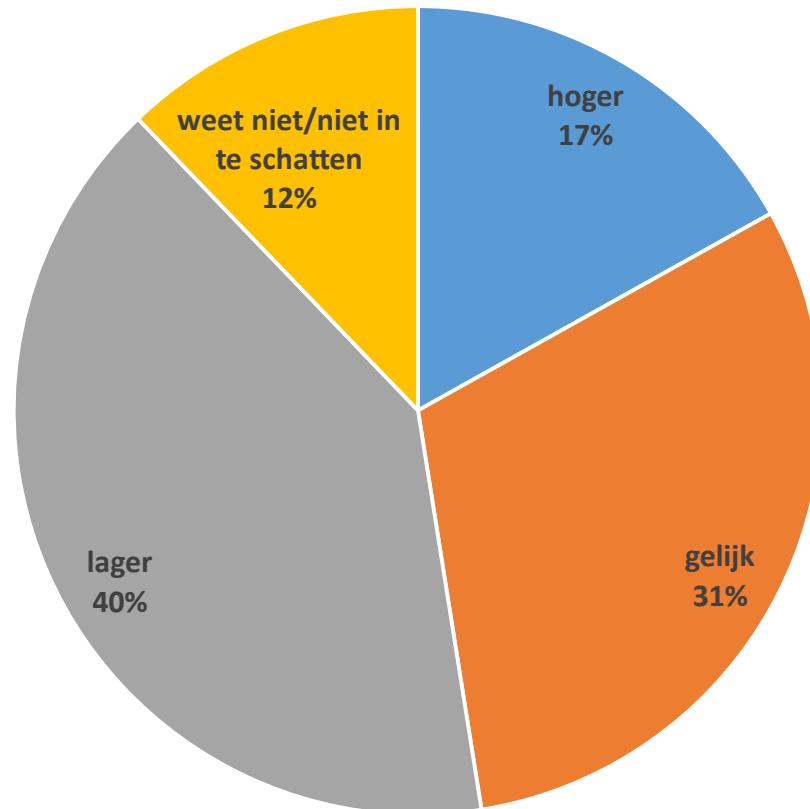
Positief over toekomst komende 5 jaar

- Enorme veranderingen onderhevig
- Verwacht een recessie
- Oudere chauffeurs vervangen, vergrijzing personeelsbestand
- Onzekere politieke ontwikkelingen
- Wat gaan huidige (langdurige) opdrachtgevers doen?
- Wat gaan prijzen doen als markt minder wordt?
- Oneerlijke concurrentie buitenlanders
- Toenemende sociale wet- en regelgeving
- Verduurzaming wagenpark
- Rol van transportplatformen
- Kilometerbeprijzing
- Niet relevant: ik ga binnen 5 jaar stoppen

Verwachtingen 1^e kwartaal 2020: lager dan 2019Q4

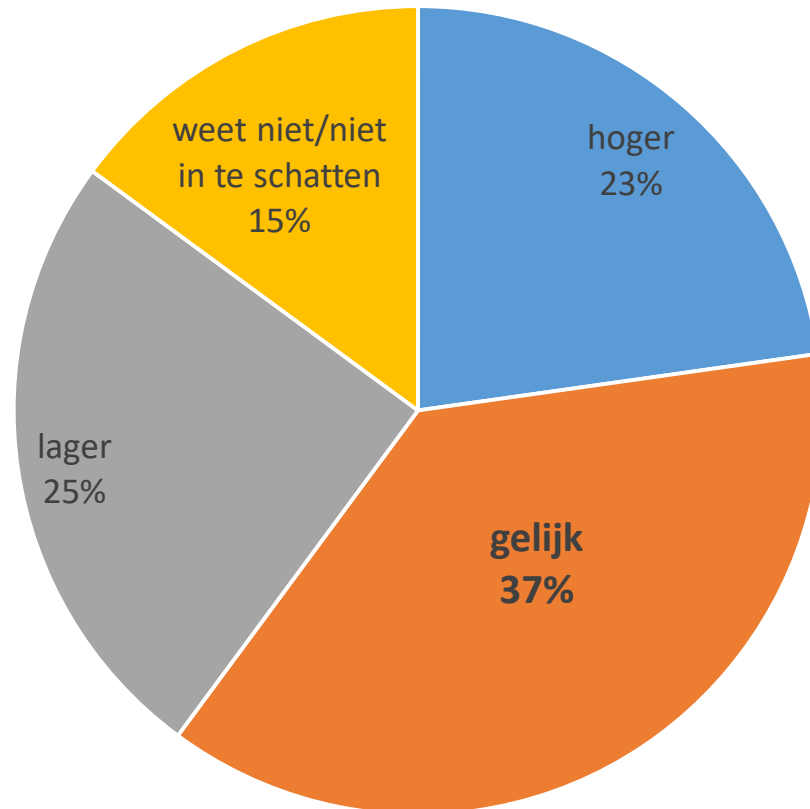
..tov 4e kwartaal 2019

- 1^e kwartaal is altijd rustig(er)
- Januari is altijd rustig
- Superdrukke oktobermaand gehad
- Rustiger door winterperiode

Verwachtingen 1^e kwartaal 2020: gelijk aan 2019Q1

..tov 1e kwartaal 2019

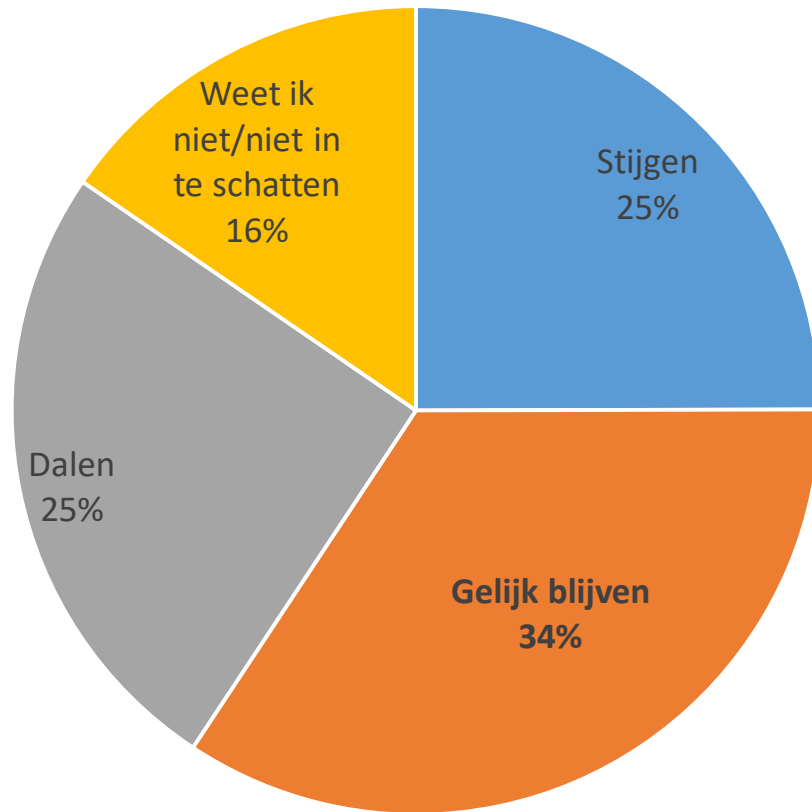

- 1^e kwartaal 2019 was druk
- Aantal nieuwe grote klanten
- Gaat slechter met de economie
- Eerste aanzet naar dip wordt voelbaar
- Opdrachtgever krijgt het steeds drukker
- Pfas en stikstof zorgen voor minder bedrijvigheid

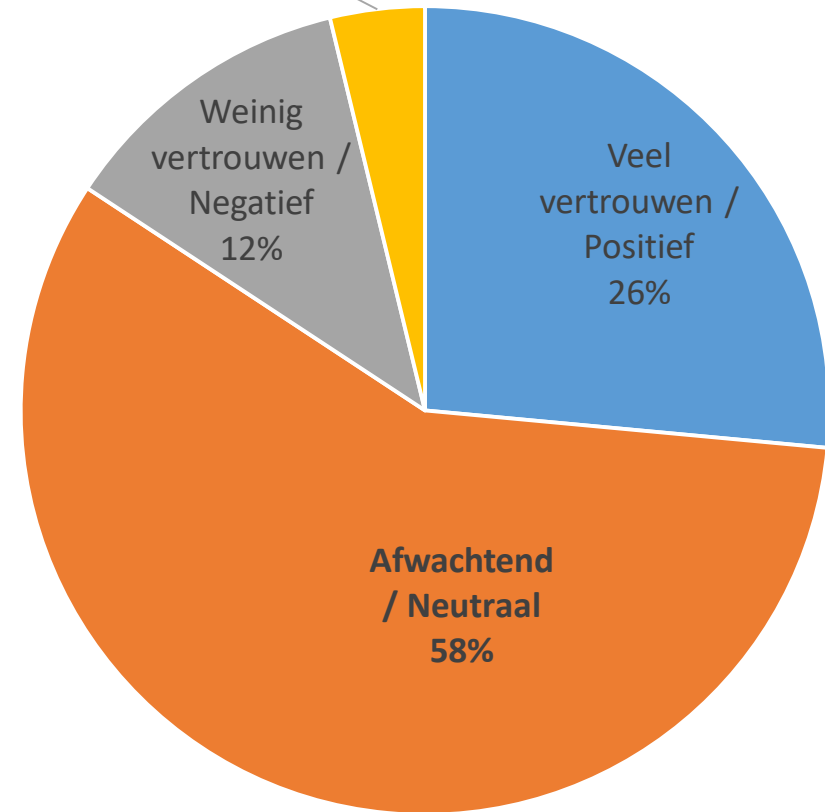

Omzet 2020Q1 vooral gelijk blijven; afwachtende houding vwb vertrouwen

omzet 1e kwartaal 2020 zal..

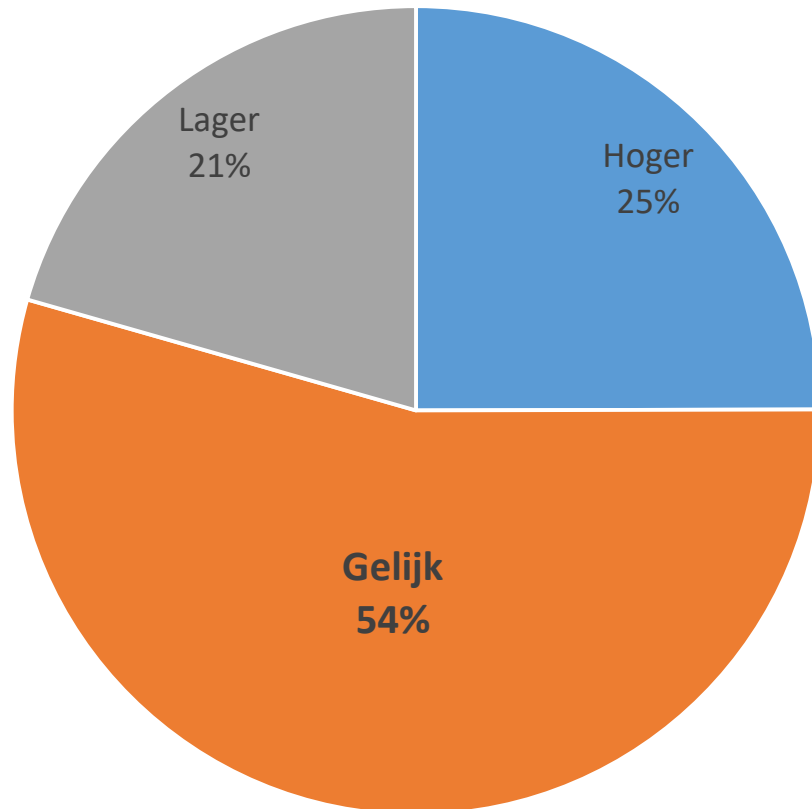

Weet niet / geen mening 4%
vertrouwen 1e kw 2020

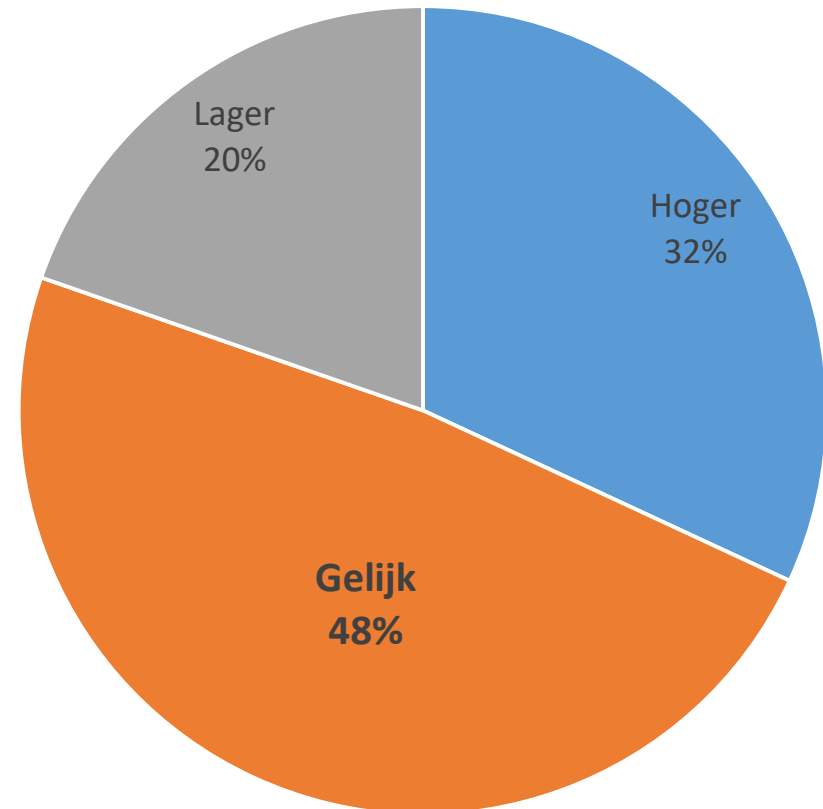

Verwachting 2020: gelijke bedrijvigheid en omzet

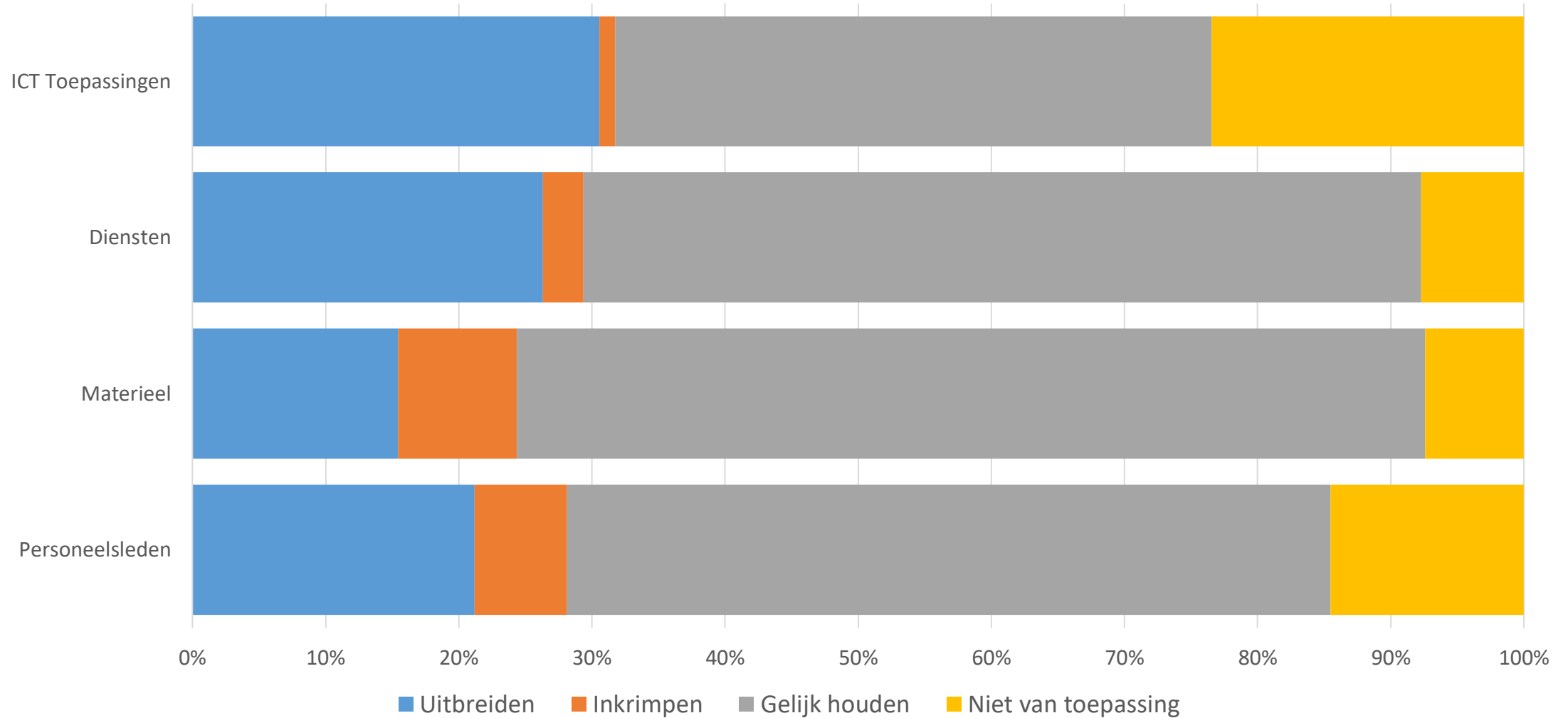
bedrijvigheid

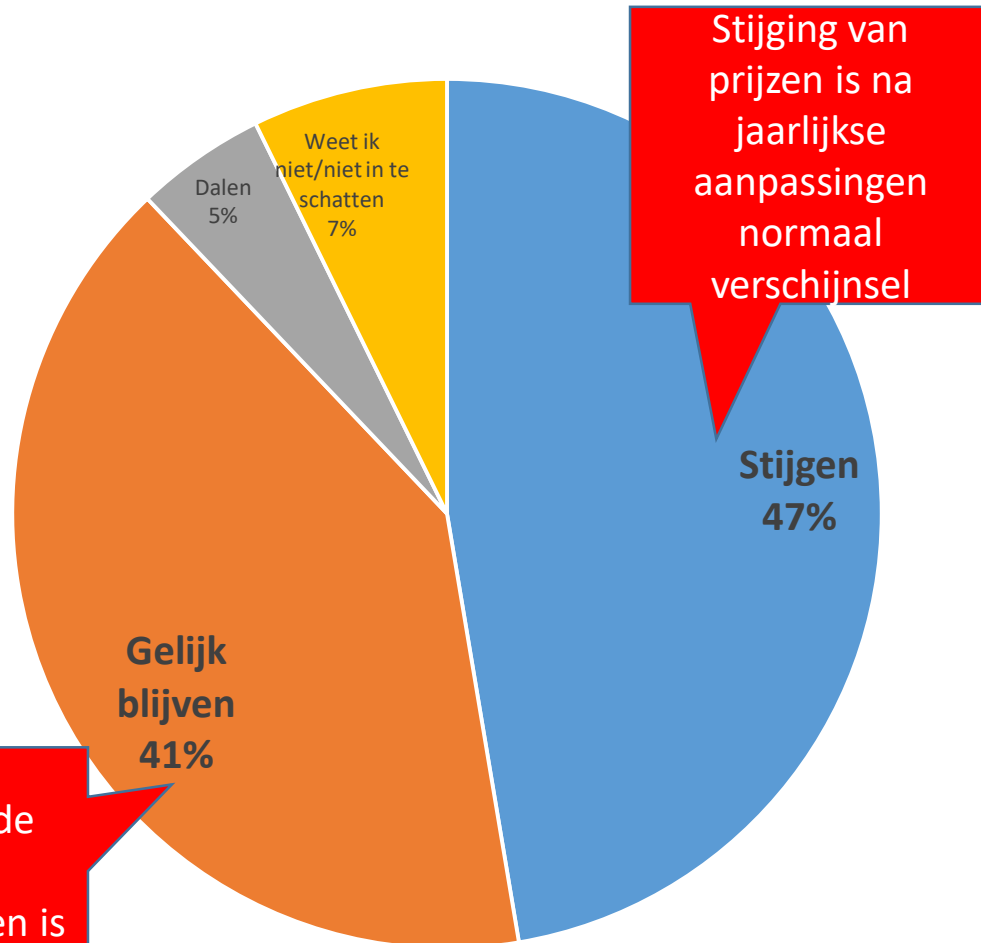
omzet

Vooral gelijk houden in 2020

Prijzen 1^e kwartaal 2020 tov 2019Q1...

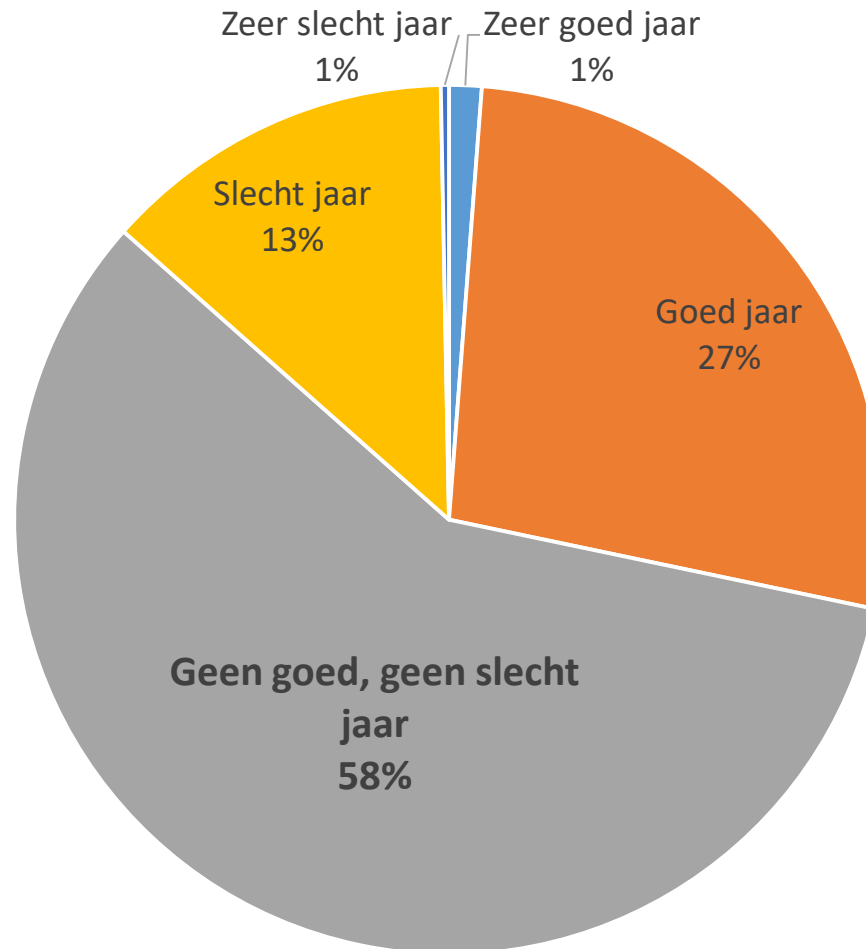
Stijging van prijzen is na jaarlijkse aanpassingen normaal verschijnsel

- Afhankelijk van uitkomst CAO onderhandelingen
- Brandstofprijzen
- Tariefstijging nodig, maar door internationale concurrentie moeilijk door te voeren
- Klanten bevriezen de tarieven

Gelijkblijvende prijzen bij stijgende kosten is verontrustend

2020 wordt geen goed, maar ook geen slecht jaar

Hoewel bij het samenstellen van deze rapportage de uiterste zorgvuldigheid is betracht, wordt aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden door Transport en Logistiek Nederland niet aanvaard, noch aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die het directe of indirecte gevolg is van handelingen en/of beslissingen die (mede) gebaseerd zijn op de informatie in dit rapport.

Zoetermeer, februari 2020
Transport en Logistiek Nederland
Boris Pasternaklaan22
2719 DA Zoetermeer

T 088 4567 111
I www.tln.nl
E info@tln.nl

